

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ

Ὁ Εὐαγγελιστὴς τελειώνει διὰ τῆς φράσεως, «καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ». Αὐτὴ ἡ τελευταία φράσις ἐγκλείει πάλιν πλῆθος σκέψεων. Ὁ Ἰησοῦς εἶχε δακρύσει παρατηρῶν τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τῶν ἔλαιων, ἐπειδὴ ἐγνώριζε τὴν πώρωσίν τῆς καὶ προέβλεπε τὴν τιμωρίαν, ἣτις θὰ ἐπῆρχετο ἐπ' αὐτήν. Ἦρχισε τότε νὰ ἐκτελέσῃ τὸ μέγιστον καὶ ἀγυπέροβλητον θαῦμα τοῦ Θεοῦ ἔλεους, ἂν καὶ ἐγνώριζεν, ὅτι τὸ φρόνημά του θὰ ἔμενε κεκρυμμένον εἰς τὴν διάνοιαν καὶ τὴν καρδίαν τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἐν τούτοις, δὲν παύει νὰ ἐργάζεται διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς καρδίας τῶν Ἰουδαίων. Καὶ ἐν τούτοις, ἐξακολουθεῖ νὰ προσφέρῃ εἰς αὐτοὺς τὴν σωτηρίαν. Καὶ ἐν τούτοις, διευθύνεται καθ' ἑκάστην εἰς τὸ ἱερόν καὶ κηρύττει, ἵνα μὲ τὸ φῶς τῆς διδασκαλίας του φωτίσῃ τὰς καρδίας ἐκείνων. Καὶ ἐν τούτοις, προσπαθεῖ διὰ τοῦ λόγου τῆς σωτηρίας νὰ εἰσδύσῃ μέσα των καὶ διανοίξῃ τὴν καρδίαν των διὰ τὴν χάριν. «Ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ», ὥστε, οὐδὲν δύναται νὰ διασαλεύσῃ τὴν πίστιν του εἰς τὴν μεσσιακὴν αὐτοῦ ἀποστολήν. Οὐδεὶς δύναται αὐτὸν νὰ διατάξῃ, ἵνα παραιτηθῇ ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς του, ἣν ἀνέθηκεν εἰς τὸν Υἱὸν ὁ οὐράνιος Πατήρ. Ἀδιαφορῶν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν ἢ ἀποτυχίαν ἐξακολουθεῖ συντόμως τὴν ἀποστολήν του, ἣν ἔλαβε παρὰ τοῦ Πατρός. Ἄν καὶ δὲ γνωρίζει, ὅτι ἡ σωτηρία εἶναι κεκρυμμένη πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν Ἰουδαίων, δὲν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς δράσεώς του, ἕως οὗ αὕτη πληρωθῇ. Ἄν καὶ ἀναμένει αὐτὸν τὸ μαρτύριον ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ καὶ ἤδη πλησιάζει αὕτη εἰς τὸ ἀκρότατον ὕψος τῆς, καὶ ὅμως διδάσκει ὁ Ἰησοῦς καθ' ἑκάστην ἐν τῷ ἱερῷ. Ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τοῦ καθήκοντος, εὐθὺς ὡς ἠθέλομεν διδῆναι, ὅτι ἡ ἐκτέλεσις αὐτοῦ εἶναι ὄλωσ ματαία καὶ ἄσκοπος. Ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς μένει πιστὸς εἰς τὸ καθήκον. Ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι περιπίπτομεν εἰς τὴν ἀπόγνωσιν, εὐθὺς ὡς ἠθελε παρουσιασθῇ πρὸ ἡμῶν καταστροφή, ὁμοία μὲ τὸ ὄνειδος τοῦ Γολγοθᾶ. Ὁ Ἰησοῦς ὑφίσταται τὴν καταστροφήν μέχρι τέλους. Ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι νομίζομεν, ὅτι εἶναι μάταιον πρᾶγμα νὰ ἀπευθυνθῇ τις εἰς τὸν πεπωρωμένον κόσμον. ἄλλ' ὁ Ἰησοῦς «ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ».

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους σ. 69.

Μὲ τὴν ἐπιβαρύνουσαν δὲ μεγαλειώδη καὶ σφραγισμένην μορφήν παρουσιάζεται οὕτως ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον ἡμῶν, ὥστε ἀδελφίως κλίνομεν γόνυ πρὸ αὐτῆς· ἡμεῖς ἀποκτῶμεν τοιαύτην ἰδέαν διὰ τὴν θεάνθρωπον καρδίαν του, ὥστε, ἐκπληττόμενοι καὶ κατανικώμενοι, ταπεινούμεθα πρὸ τοῦ Κυρίου καὶ πραγματικῶς ἀποκτῶμεν μίαν τοιαύτην ἐκλαμπιν εἰκόνας καὶ ἔννοιαν περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐξετάζοντες *λέξιν πρὸς λέξιν, στίχον πρὸς στίχον*, τὴν ἡμετέραν περικοπὴν καὶ προσπαθοῦντες νὰ διεισδύσωμεν εἰς τὰς πνευματικὰς δυνάμεις, αἵτινες εἶναι κεκρυμμέναι ἐντὸς τῶν στίχων ἐκεῖνων καὶ ἐδημιούργησεν αὐτούς. Κατὰ ταῦτα, ἡμεῖς δὲν ἐρωτῶμεν, τί εἶναι εἰρημένον διὰ τῶν στίχων τούτων, ἀλλὰ πρὸ παντός, *τί προεκάλεσε τοὺς στίχους* τούτους καὶ *ὁποῖον σκοπὸν ἔχουσιν* οὗτοι, ὥστε ἀναζητοῦμεν τὰς ἐντὸς κειμένας πνευματικὰς αἰτίας, ἐφ' ὧν ἐρείδεται τὸ εἰρημένον καὶ προσπαθοῦμεν νὰ ἐνοήσωμεν τοὺς ἐσωτερικοὺς σκοποὺς, τοὺς ὁποίους οἱ στίχοι ἐκεῖνοι περιέχουσιν, εἶναι, τρόπον τινά, *μία ψυχολογία* καὶ *μία θεολογία* τοῦ κειμένου, δι' ἣν ἡμεῖς κοπιῶμεν, εἰς ἣν ἡμεῖς ἀποβλέπομεν, ἀναγνώσκοντες *ἐν πνεύματι*.

Ἦδη ἐξετάσαμεν τὸ *πρῶτον* ἔργον τῆς ἐν πνεύματι ἀναγνώσεως τῆς ἁγ. Γραφῆς. Αὕτη μᾶς προσήγγισεν εἰς τὸν σκοπὸν, ὃν ἡμεῖς ἐπιδιώκομεν. Ἦδη ἡμεῖς ἐνοήσαμεν, ὁποῖον κέρδος δύναται νὰ ἔχη τὸ κήρυγμα τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν διὰ τῆς ἀναγνώσεως πνευματικῶς (*ἐν πνεύματι*). ἐπιδιώκομεν νὰ διεισδύσωμεν εἰς τὴν βαθυτάτην ἔννοιαν μᾶς περικοπῆς. Ἄλλ' ἡμεῖς ὀφείλομεν νὰ προβῶμεν περαιτέρω καὶ νὰ μάθωμεν καὶ τὸ *δεύτερον* ἔργον τῆς πνευματικῆς ἀναγνώσεως τῆς ἁγ. Γραφῆς. Τοῦτο συνίσταται εἰς τὴν *συστηματικὴν ἐξέτασιν* τῆς ἁγ. Γραφῆς.

Ἡ εἰκὼν, ἣν ἡμεῖς ἀπεκτίσαμεν περὶ τοῦ δακρύοντος Ἰησοῦ κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς ἄνωθι περικοπῆς, θὰ εἶναι πλουσιωτέρα, βαθύτερα καὶ καρποφορωτέρα, ὅταν προσπαθήσωμεν νὰ εὐρύνωμεν καὶ συμπληρώσωμεν αὐτὴν διὰ παραλλήλων περικοπῶν τοῦ Εὐαγγελίου. Ὑπάρχουσι δὲ πολλαὶ τοιαῦται ἀφηγήσεις, αἵτινες μᾶς παρουσιάζουσι τὴν περὶ σωτηρίας βούλησιν τοῦ Ἰησοῦ· ἡμεῖς θὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ μόνον *μερικὰς* ἀφηγήσεις, ἵνα *συμπληρώσωμεν* τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος.

Μίαν παρομοίαν κατάστασιν, ὅπως αὐτὴν ἐξητάσαμεν ἐν τῇ περικοπῇ Λουκ. 19, 41—47, εὐρίσκομεν παρὰ Ματθαῖω 11, 20—24. Ἐκεῖ ἀναγράφει οὕτως ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος:

~~«Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν οὐαὶ σοὶ Χοραζίν, οὐαὶ σοὶ Βηθσαϊδά· ὅτι ἐν Τύρω καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις, αἱ γινόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῶ καθήμεναι μετενόησαν. Πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρω καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν. Καὶ σὺ Καπερναοὺμ, ἣ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα, ἕως ἄδου καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις, αἱ γινόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον. Πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῆ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ σοί».~~

Καὶ εἰς τὴν περικοπὴν ταύτην θὰ ἐφαρμοσώμεν τὴν ἰδίαν μέθοδον, ἣν ἐφηρμόσαμεν ἄνωθι εἰς τὴν περικοπὴν Λουκ. 19, 41 . . . Ὁ Ἰησοῦς διαμένει ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. Πρὸ ὀλίγου ἤρχισε νὰ διευθυνθῇ ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱερουσόλυμα διὰ τὸ ἐκούσιον πάθος. Ἀκόμη εὐρίσκεται ἐν τῷ ἔδαφει τῆς Γαλιλαίας. Γνωρίζει καλῶς, ὅτι διὰ τελευταίαν φορὰν πατεῖ τὸ ἔδαφος ταύτης· γνωρίζει, ὅτι παρῆλθεν ἀνεπιστρέπτει ἡ ὥρα τῆς χάριτος διὰ τὰς πόλεις καὶ κώμας τῆς Γαλιλαίας. Ἡ συναίσθησις αὕτη ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην του ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐξετέλεσεν ἐν αὐτῇ ὤθειται ὁ Ἰησοῦς ὅπως φέρῃ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς διανοίας ὀλόκληρον τὸ ἄθροισμα τῆς μεσσιακῆς δράσεώς του, ἣν ἐκεῖ ἀνέπτυξε· τοῦτο εἶναι *συγκλονιστικόν*. Ὁ Εὐαγγελιστὴς ἀφηγεῖται: «Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις, ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν». Αἱ ἀκολουθοῦσαι ἀπειλαὶ διευθύνονται κατὰ τῆς Χοραζίν, Βηθσαϊδά καὶ Καπερναοὺμ. Ἐν πρώτοις, ἐναντίον τῶν δύο πρώτων ἀναφερθεῖσων πόλεων. Ὁ Ἰησοῦς λέγει: «Οὐαὶ σοὶ Χοραζίν, οὐαὶ σοὶ Βηθσαϊδά! ὅτι εἰ ἐν Τύρω καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις, αἱ γινόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῶ καθήμεναι μετενόησαν. Πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρω καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ ὑμῖν».

Ἡ Βηθσαϊδά καὶ ἡ Χοραζίν¹ ἐκείντο παρὰ τὴν λίμνην Γενησαρέτ. Αὗται ἀνῆκον εἰς τὰς πόλεις καὶ κώμας, αἵτινες ἀπετέλουν πρὸ παντός τὸ πεδῖον τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν θαυμάτων τοῦ Κυρίου. Αὗται ἐπῆρξαν μάρτυρες τῶν πολλῶν θεραπειῶν καὶ ἰάσεων ἐκ μέρους τοῦ Ἰησοῦ εἰς διαφόρους ἀσθενεῖς· αὗται εἶδον τοὺς δαιμονιζομένους, οἵτινες ἀπηλλάγησαν διὰ τοῦ Ἰησοῦ τῶν κακῶν πνευμάτων· αὗται ἐγνώριζον περὶ τοῦ νεανίου ἐν Ναΐν, ὃν ἀνέστησεν ἐκ νεκρῶν ὁ Κύριος.

Ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ ἐν Γαλιλαίᾳ ἦτο ἀκριβῶς περιστεφανωμένος

1. Κώμη, κειμένη 5 χιλιομ. περίπου Ν. Δ. τῆς Καπερναοὺμ.

διὰ πολλῶν θαυμάτων. ὅτινα εἶπον ἐπλήξει αὐτὰς τὰς πόλεις. Τοῦτο ἐνθυμεῖται ὁ Ἰησοῦς τώρα, ὅπου ἐτοιμάζεται διὰ παντός νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Γαλιλαίαν. Ἡ καρδιά του εἶναι πλήρης λύπης καὶ πόνων. Μιὰ ἱερά σοβαρότης κυριαρχεῖ τῶν συναισθημάτων καὶ διαθέσεων του. Ἀπειλαὶ ἐκχύνονται ἐκ τῶν χειλέων του, χαρακτηρίζουσαι τὴν σοβαρότητα τῆς στιγμῆς, ἣτις ἀποβλέπει τὴν Χοραζὶν καὶ Βηθσαιῖδά. «Οὐαὶ σοι, Χοραζὶν, οὐαὶ σοι Βηθσαιῖδά». Τοῦτο τὸ «οὐαὶ» τοῦ Σωτῆρος προβλέπει κακόν τι. Τοῦτο προϋποθέτει, ὅτι αἱ δύο αὐταὶ πόλεις μεγάλως ἡμάρτησαν. Τοῦτο ὑποδεικνύει, ὅτι μεγίστη κατάκρισις ἀναμένει ταύτας. Τούτου δ' ἕνεκα ἐξακολουθεῖ ὁ Κύριος· «ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις, αἱ γινόμεναι ἐν ὑμῖν, πάσαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμεναι μετενόησαν». Ὡστε ἡ Χοραζὶν καὶ ἡ Βηθσαιῖδά *δὲν μετενόησαν*. Αὐταὶ ἀπέκρουσαν τὴν εἰς τὴν χάριν πρόσκλησιν τοῦ Ἰησοῦ, ἣτις ἐξεδηλώθη διὰ τῶν θαυμάτων του. Βεβαίως, ἐξεπλάγησαν πρὸ τῆς δυνάμεως τῶν θαυμάτων του. Ἐπευφήμησαν τὸν Ἰησοῦν, ὅταν ἐθεράπευσε τοὺς ἀσθενεῖς ἐκείνων. Ἀλλὰ εἰς πάντα ταῦτα αἱ πόλεις Χοραζὶν καὶ Βηθσαιῖδά διείδον *μόνον ἐν μέσον*, δι' οὗ θὰ ἠδύνατο νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν *ιδιοτέλειαν* καὶ τὸν *ἐγωισμόν* των. Αὐταὶ ἀπέβλεψαν εἰς αὐτὰ μὲ τὴν πρόθεσιν, μόνον νὰ ἐπωφεληθῶσιν ἐκ τῆς δράσεως τοῦ Κυρίου. Τοῦναντίον δὲ οὐδόλως ἐνόμισαν, ὅτι ταῦτα εἶναι προτροπαὶ πρὸς μετάνοιαν. Δὲν ἐξήγαγον ἐκ τῶν θαυμάτων τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι ἔχουσι καθῆκον ν' ἀκολουθήσωσιν αὐτῷ μὲ πίστιν καὶ ἀγάπην. Αὐτοὶ ἔμειναν, ὅπως ἦσαν, δηλαδὴ ἄνθρωποι, οἵτινες εἶναι προσκεκολλημένοι εἰς τὸ ἐγὼ των, ἄνθρωποι, οἵτινες δὲν εἶχον τὴν διάθεσιν ν' ἀφήσωσι τὰς παλαιὰς ἕξεις, ιδέας καὶ κλίσεις των. Διὰ τοῦδε δὲ ἡ προτίμησις αὐτῶν διὰ τὴν χάριν, ἦν ἔδοκίμασαν ἐκ μέρους τοῦ Ἰησοῦ, θ' ἀποβῆ εἰς αὐτοὺς ἀντὶ εὐλογίας εἰς κατάραν.

Ὁ Ἰησοῦς, ἀντὶ τῶν εἰρημένων πόλεων, ἠδύνατο εἰς ἄλλας κρεῖττονας πόλεις νὰ στρέψῃ τὴν σωτηριώδη ἀγάπην του. Ἐὰν εἶχε διευθυνθῆ εἰς τὴν Τύρον καὶ Σιδῶνα καὶ διενεργήσει ἐκεῖ τὰ θαύματα, τὰ γινόμενα ἐν Χοραζὶν καὶ Βηθσαιῖδά, τότε πάντως αἱ πόλεις αὐταὶ θὰ ἐδείκνυον τὴν μετάνοιάν των. Αὐταὶ θὰ ἠσθάνοντο ἑσωτερικὴν συντριβὴν καὶ μὲ χαρὰν καὶ εὐγνωμοσύνην θὰ ἐδέχοντο τὴν σωτηρίαν, τὴν προσφερομένην εἰς αὐτάς. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Ἰησοῦς δὲν ἐπορεύθη εἰς αὐτάς, τούτου ἕνεκα ἡ ἐνοχία των, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς εἰρημένας πόλεις, εἶναι κατὰ πολὺ μικροτέρα. Διὰ τοῦτο δὲ ἡ ἡμέρα τῆς κρεί-

σεως θὰ εἶναι εἰς τὴν Τύρον καὶ Σιδῶνα ἀνεκτοτέρα ἢ εἰς ἑκείνας, τῶν ὁποίων ἡ ἐνοχὴ καὶ ἡ εὐθύνη ὑπερηυξήθησαν ἕνεκα τῆς γενομένης εἰς αὐτὰς προτιμήσεως, ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς σωτηρίας.

Ἐπομένως ἡ ἀναγγελλομένη εἰς τὴν Χοραζὶν καὶ Βηθσαϊδὰ ἀλήθεια ἐκ μέρους τοῦ Ἰησοῦ, κατὰ τὴν στιγμήν τοῦ ἀποχωρισμοῦ του, εἶναι λίαν σοβαρὰ καὶ σημαντικὴ. Ὑπενθυμίζει εἰς αὐτάς, ὅτι διὰ τῶν ἀμετρήτων θαυμάτων του προσεπάθησε νὰ ἐλκύσῃ τὴν ψυχὴν των. Φέρει αὐτὰς εἰς συναίσθησιν, ὅτι μὲ τὰ τεκμήρια τῆς παντοδυναμίας καὶ ἀγύπτῃς ἔκρουσε τὰς θύρας τῆς καρδίας των καὶ ἐπεζήτησε πολλάκις νὰ χάρισῃ εἰς αὐτὰς χάριν καὶ σωτηρίαν. Διὰ τοῦτο ἦσαν ὑποχρεωμένοι περισσότερον, ἢ αἱ ἄλλαι πόλεις, νὰ κατανυγῶσι, ν' ἀνοιξῶσι τὰς καρδίας των καὶ νὰ δεχθῶσιν ἐκεῖ τὸν Κύριον. Ὅσα δὲ *μεῖζον εἶναι τὸ δῶρημα, τόσῳ μεῖζον εἶναι καὶ τὸ καθήκον*. Ὅσα δὲ μεῖζον εἶναι τὸ μέτρον τῆς χάριτος, ἦν ἐδέχθησαν, τόσῳ μεῖζον εἶναι καὶ ἡ ἐνοχὴ διὰ τὴν διάφορον χρῆσιν τῆς χάριτος. Ἡ Χοραζὶν καὶ ἡ Βηθσαϊδὰ δὲν ἀντελήφθησαν τὴν πρόσκλησιν τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὴν χάριν του. Δὲν ἐξετίμησαν τὴν προτίμησιν των ἀπέναντι τῆς σωτηρίας. Ἐσκληρύνθησαν ἐν τῷ ἐγωϊσμῷ των· τούτου δ' ἕνεκα θὰ ἔλθῃ ἐπ' αὐτὰς μία «κρίσις», ἣτις θὰ εἶναι χείρων ἐκείνης, ἦν θὰ δοκιμάσωσι ποτε αἱ εἰδωλολατρικαὶ πόλεις, Τύρος καὶ Σιδῶν.

Βεβαίως πολλῶν χείρων θὰ τιμωρηθῇ μία ἄλλη πόλις. Ὁ Ἰησοῦς ἐξακολουθεῖ: «Καὶ σὺ Καπερναοῦμ, ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα, ἕως ἄδου καταβιβασθήσῃ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγεννήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἄν μέχρι τῆς σήμερον. Πλὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι γῶν Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί». Ἡ Καπερναοῦμ ἦτο τὸ κέντρον τῆς ἐν Γαλιλαίᾳ δράσεως τοῦ Ἰησοῦ. Ἦτο «ἡ ἰδία τοῦ πόλις», εἰς ἣν ἐπέστρεφεν ἐκάστοτε ἀπὸ τῶν περιουσιῶν του καὶ ὅπου ἐν *ιδιαιτέρῳ* μέτρῳ ἐξέλαμψεν ἡ ἀκτίς τῶν θαυμάτων τοῦ κυρίου. Ἐνεκα δὲ τούτου, ἡ Καπερναοῦμ, τρόπον τινά, ὑψώθη «ἕως τοῦ οὐρανοῦ». Οὐδεμία δὲ πόλις τῆς Παλαιστίνης ἠδύνατο νὰ καυχηθῇ, ὅτι προὔτιμήθη τόσον ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ, ὅσον αὐτὴ. Περισσότερον ἢ ἡ Ναζαρέτ, περισσότερον ἢ ἡ Ἱερουσαλήμ, εὐηγγελτήθη ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος. Καὶ ὅμως καὶ αὐτὴ ἡ Καπερναοῦμ δὲν ἐξετίμησε τὴν εἰς αὐτὴν γενομένην χάριν. Καὶ αὐτὴ ἡ Καπερναοῦμ ἔστάθη ἀδιάφορος πρὸς τὸν Ἰησοῦν, τὸν πολλάκις ἐκεῖ διαμείναντα. Τούτου δ' ἕνεκα ἡ ἐνοχὴ της εἶναι μεῖζον, ἢ ἄλλης τινὸς πόλεως. Ἡ ἀμαρτία της εἶναι μεῖζον, ἢ ἡ ἐνοχὴ τῶν Σοδόμων. Ἐὰν ἐγίνοντο τὰ

θαύματα ἐν Σοδόμοις, τὰ γενόμενα ἐν Καπερναοῦμ, τότε τὰ Γόδομα ἐμίμνην ἂν μέχρι τῆς σήμερον» καὶ δὲν θὰ κατεστοέωοντο. Ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ θὰ ἦτο ἐπιεικὴς εἰς αὐτά· θὰ μετενόουν καὶ θὰ ἤνοιγον τὴν καρδίαν εἰς τὸν Σωτῆρα. Διὰ τοῦτο δὲ ἡ τιμωρία τῆς Καπερναοῦμ θὰ εἶναι μείζων, ἢ ἡ «κρίσις» τῶν Σοδόμων. Ἡ Καπερναοῦμ «καταβιβασθήσῃ ἕως ἄδου» καὶ θὰ δοκιμάσῃ μίαν κρίσιν, ἣτις θὰ εἶναι χειρῶν τῆς τιμωρίας, ἣν ὑπέστησαν τὰ Γόδομα, μεταβληθέντα ἐξαίφνης εἰς τέφραν.

Ἡ ἀλήθεια, ἣν ἐξεφράσθη ὁ Ἰησοῦς περὶ τῆς Χοραζῖν καὶ Βηθσαϊδά, διαβεβαιούται ἐκ νέου καὶ διὰ τὴν Καπερναοῦμ. Ἡ χάρις τῆς σωτηρίας, ἡ δωρομένη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἐκχύνεται ἀφθόνως καὶ ὑπερμέτρως ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ χάρις εἶναι ἡ ἐκδήλωσις μιᾶς ἀτελειώτου ἀγάπης, ἣτις ἐνδιαφέρεται διὰ τὰς ψυχὰς καὶ τὴν μακαριότητα τῶν ἀνθρώπων. Αὕτη ἀποκαλύπτει μίαν εὐσπλαχνίαν, ἣτις ἀκολουθεῖ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἐπιζητεῖ νὰ κατακτήσῃ αὐτὴν διὰ τὴν σωτηρίαν. Βεβαίως ἡ χάρις εἶναι μία εὐσπλαχνία, ἣτις ἐπιβάλλει ὑποχρεώσεις ἐπὶ τὴν συνείδησιν τῶν ἀνθρώπων, ἣτις τὴν ἀπάρνησιν τῆς σωτηρίας θεωρεῖ ἁμαρτίαν καὶ διακηρύττει τὴν τιμωρίαν ἕνεκα τῆς ἁμαρτίας ταύτης. Ἡ δὲ ἁμαρτία, ἡ προσελθούσα ἐκ τῆς ἀρνήσεως τῆς σωτηρίας, εἶναι τόσῳ βαρύτερα, ὅσῳ μείζων εἶναι ἡ εὐσπλαχνία, ἣτις προσφέρει εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὴν σωτηρίαν, ἢ δὲ τιμωρία ἡ ἀκολουθοῦσα τῇ ἁμαρτίᾳ, εἶναι τόσῳ σκληροτέρα, ὅσῳ μείζων εἶναι ἡ ἀχαριστία τῶν ἀνθρώπων, ἣν οὗτοι παρουσιάζουσιν ἀπέναντι τῆς χάριτος.

Ἡ εἰκὼν, ἣν ἀπεκτίσαμεν διὰ τῆς ἐξετάσεως τῆς περικοπῆς Λουκά 19,41..., διαπλατύνεται καὶ συμπληροῦται διὰ τῆς ἐρεῦνης τῆς δευτέρας περικοπῆς. Ἐν τῷ ἡμεῖς ἠκούσαμεν καὶ ἠσθάνθημεν ἐν τῇ πρώτῃ περικοπῇ *μαλακὴν* τινὰ ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ Ἰησοῦ, ἐν τῇ δευτέρῃ ὅμως αὕτη ὑπεχώρησεν εἰς διάθεσιν τινὰ *σκληροτέραν*. Ἐν τῇ πρώτῃ μὲν ἐκδηλοῦται συμπάθεια ἢ πόνος τις, ὅστις προκαλεῖ ἐν τῷ Ἰησοῦ χεῖμαρρον δακρύων, ἐν τῇ δευτέρῃ ὅμως παρουσιάζεται σοβαρότης τις, ἣτις τρέπεται εἰς ἀπειλὰς βαρειῶν ποινῶν. Βεβαίως φαίνεται, ὅτι αἱ ἀπειλαὶ αὗται ἔχουσι τὴν κυριωτάτην αὐτῶν ἀφορμὴν, ἐπὶ τῷ ὅτι αἱ πόλεις ἐκείναι τῆς Γαλιλαίας προειμῆθησαν ἰδιαιτέρως ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς χάριτος. Ὁμολογουμένως δέ, αἱ ἀπειλαὶ αὗται δὲν ἐλλείπουσι καὶ ἐν τοῖς λόγοις, οὗς ἐκφέρει ὁ Ἰησοῦς περὶ τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἄλλ' ἰδῶ, φαίνεται, ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι συνοδεύονται ὑπὸ ἄλλου τόνου καὶ ἄλλης ψυχι-

κῆς διαθέσεως, ἣ οἱ λόγοι, οἵτινες ἀπευθύνονται εἰς τὰς πόλεις τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐν τούτοις, παρὰ τὴν διαφορὰν ταύτην, εἶναι ἀχώριστοι ἀλλήλων αἱ δύο αὐταὶ περικοπαὶ καὶ παριστάνουσι σαφέστερον τὴν εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ ὡς Σωτήρος.

Ὁ Ἰησοῦς διαθεμαίνεται ὑπὸ μιᾶς σωτηριώδους ἀγάπης, ἣτις πρὸ οὐδεμιᾶς θυσίας ὑποχωρεῖ. Ἀφιέρωσε τὸν ἑαυτὸν του εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ εἰς ἄλλας πόλεις τῆς Γαλιλαίας, ἀπεκάλυψεν εἰς αὐτὰς τὴν παντοδυναμίαν καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ δι' ἀμετρήτων θαυμάτων, ὅποια οὐδεὶς λαὸς καὶ οὐδεμία πόλις εἶδε καὶ ἔδοκίμασε. Παρὰ πάντα δὲ ταῦτα, ἔμειναν πεπωρωμένοι. Αὐταὶ ἀπέκρουσαν τὴν χεῖρα, ἣτις εἶχεν ἀπλωθῆ πρὸς αὐτὰς δι' ἀτελειώτων οἰκτιρισμῶν. Τὸ τοιοῦτον δὲ εἶναι μέγας πόνος διὰ τὸν Σωτῆρα, ὅστις ἐκπιέζει δάκρυα ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ προκαλεῖ λόγους ἐκ τῶν χειλέων του, οἵτινες διαλαλοῦσι τὴν τιμωρίαν, ἣν καθώρισεν ὁ Θεὸς διὰ τὰς ἀπίστους πόλεις. Ἔπρεπε νὰ ὀδηγήσῃ αὐτὰς εἰς μετάνοιαν ἢ σωτηρίαν, ἣν ὁ Ἰησοῦς προσήνεγκεν εἰς ἐκείνας· ἐπειδὴ ὅμως δὲν μετενόησαν, τούτου ἕνεκα θὰ προκαλέσωσι τιμωρίαν τινά, ἣτις θὰ εἶναι ἀνάλογος εἰς τὸ μέτρον τῆς χάριτος, ἣτις παρεχωρήθη δαψιλῶς εἰς τὰς πόλεις ἐκείνας.

Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῆς εἰκόνας τοῦ Σωτήρος, ἐπισυνάπτομεν ἐδῶ καὶ ἄλλο κείμενον, ὅπως χαρακτηρισθῆ σαφῶς ἡ συστηματικὴ ἀνάγνωσις τῆς Ἀγ. Γραφῆς. Ὁ εὐαγγελιστῆς Ματθαῖος (11,25) γράφει :

«Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἔξομολογοῦμαι σοι, Πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ὅτι ἀπέκρουσας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου. Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Πατρὸς μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν Υἱόν, εἰμὴ ὁ Πατήρ, οὐδὲ τὸν Πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰμὴ ὁ Υἱὸς καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ Υἱὸς ἀποκαλύψαι. Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶτες καὶ πεφορητισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἡρεῖός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν· ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἕλαφρόν ἐστιν».

Ὁ Ματθαῖος συνῆψε τοὺς λόγους τούτους ἀμέσως εἰς τὴν περικοπὴν περὶ τῶν ἀπίστων πόλεων. Τοῦτο εἶναι ἀπόδειξις τις, ὅτι μεταχειρίζεται τοὺς λόγους τούτους ὡς συμπλήρωμα τῶν ἀμέσως ἀνωτέρω εἰρημένων, βεβαίως ὑπὸ ἔννοιαν ἀντίθετον. Ὁ Ἰησοῦς στρέφεται διὰ

τούτων εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἀπεδέχθησαν τὴν σωτηριώδη χάριν τοῦ Κατὰ τὸ χωρίον 10,21 τοῦ Λουκᾶ, οὗτοι εἶναι οἱ μαθηταί του, οἵτινες πρὸ ὀλίγου εἶχον ἐπανακάμψει ἐκ τῆς πρώτης πρὸς τὸ κήρυγμα ἀποστολῆς αὐτῶν. Καὶ ταῦτα, λέγει ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς: «Ἐξομολογοῦμαί σοι, Πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις». Ἐπομένως, ἡ σωτηριώδης ἀγάπη τοῦ Σωτῆρος εὗρεν ἐν τοῖς μαθηταῖς ἀνοικτὰς καὶ προθύμους καρδίας. Τὸ τοιοῦτον εἶναι δι' αὐτὸν ἀνεφραστος χαρὰ, ἣν ἐκδηλοῖ εἰς τὸν οὐράνιον Πατέρα ἐν μᾶ θανμασίως βαθεῖα προσευχῇ εὐγνωμοσύνης. Αὕτη δὲ ἡ προσευχὴ φανεροῖ εἰς ἡμᾶς τὸ μυστήριον τῆς δράσεως τῆς Θ. χάριτος. Ὁ Πατήρ, ὁ Κύριος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, εἶναι ἡ αἰτία τῆς σωτηρίας· οὗτος προσφέρει τὴν χάριν εἰς ἐκείνους, οἵτινες εἶναι παρεσκευασμένοι καὶ ἐπιδεκτικοὶ τῆς χάριτος. Καὶ οὗτοι οἱ ἐπιδεκτικοὶ δὲν εἶναι οἱ σοφοὶ καὶ οἱ συνετοί, δηλαδή ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχουσιν ἐμπιστοσύνην μόνον εἰς τὴν νοημοσύνην αὐτῶν· οὐχὶ οἱ σοφοὶ καὶ οἱ συνετοὶ **τούτου τοῦ κόσμου**, ὅπως θὰ ἐξεφράζετο ὁ ἀπόστολος Παῦλος, οἵτινες τὴν ἱκανοποίησιν των ἐπιζητοῦσι εἰς τὰ ἐπίγεια μόνον πράγματα, οἵτινες κανονίζουσι τὰ ἰδικὰ των οὕτω πως ἐν τῇ γῆ, ὥστε ἡ φιλαυτία των ἀποβαίνει πρὸς βλάβην αὐτῶν· ὁ Πατήρ ἀπέκρυψεν ἀπὸ τούτων τὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας, ἡ δὲ χάρις δὲν εἰσδύει εἰς αὐτούς· οὗτοι οὐδὲν ἔχουσιν ὄργανον διὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, εἰς ἣν καλεῖ αὐτούς ὁ Χριστός. Κατ' ἄλλον τρόπον εἶναι ὅμως τὸ πρᾶγμα διὰ τὰ νήπια, διὰ τοὺς ἀπλοῦς, αὐτοί, οἵτινες μὲ εἰλικρινῆ πόθον σωτηρίας προσβλέπουσι πρὸ τὸν Θεόν, οἵτινες ἀναμένουσι μὲ ταπεινόφρονα γνῶσιν τοῦ ἑαυτοῦ των τὴν σωτηρίαν, οὐχὶ ἀπὸ τῆς πράξεως καὶ συνέσεως αὐτῶν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἔχουσι νοῦν καὶ ἀντίληψιν διὰ τὸ κήρυγμα, τὸ ὁποῖον ἀνῆγγειλεν εἰς αὐτούς ὁ Κύριος. Αὐτοὶ ἔχουσι τὴν καρδίαν ἀνοικτὴν καὶ πρόθυμον διὰ τὴν χάριν, τὴν προσφερομένην ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ. Εἰς αὐτούς εἰσδύει τὸ μυστήριον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Εἰς αὐτούς μόνον αὕτη ἀποκαλύπτεται. «Ναί, ὦ Πάτερ, λέγει ὁ Ἰησοῦς, οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἐμπροσθέν σου»· ὡς ἐξῆς εἶναι ὁ νόμος, εἰς ὃν συνῆψεν ὁ Θεὸς τὴν χάριν τῆς σωτηρίας: Ἡ σωτηρία, δηλ. θὰ δοθῇ εἰς ἐκείνους οἵτινες ταπεινοῦνται ὡς τὰ νήπια, μεθ' ἀπλότητος δὲ καὶ συνασθήσει τῆς ἀναξιότητος αὐτῶν θέτουσι τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Τὴν ἀλήθειαν ταύτην τονίζει βαθύτερον ἐν τῷ ἀκολουθῶντί τῳ 27:

«Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου· καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν Υἱόν, εἰμὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν Πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰμὴ ὁ υἱὸς καὶ ἔγωγε, ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι». Ἡ σωτηρία εἶναι δῶρον τοῦ Πατρὸς, τὸ ὁποῖον ἀποκαλύπτεται ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἡ σωτηριώδης βούλησις τοῦ Θεοῦ διαισέδυσεν εἰς τὸν Χριστόν. Αὕτη ἐγένετο ἤδη πραγματικότης ἐν Χριστῷ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν παρεχωρήθη ὡς δῶρον εἰς τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως. Διὰ τοῦτο δὲ *κατ' ἀρχὴν* ἐξεπληρώθη ἐν τῷ Χριστῷ ἡ σωτηρία τῆς ἀνθρωπότητος. Τοῦτο τὸ γεγονός τῆς σωτηρίας ἔχει τὴν βαθυτάτην βάσιν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐσωτερικῇ σχέσει, καθ' ἣν εὐρίσκεται ὁ υἱὸς πρὸς τὸν Πατέρα. «Οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν Υἱόν, εἰμὴ ὁ πατήρ». Οὗτος βλέπει ἐν τῷ Υἱῷ τὴν ὁμοούσιον εἰκόνα του. Ἔνεκα δὲ τούτου, οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν Πατέρα, εἰ μὴ ὁ Υἱός, ὅστις φέρει ἐν ἑαυτῷ τὸ ἀπαύγασμα τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς. Διὰ τοῦτο δὲ πᾶσα σωτηρία, πᾶσα ἐπίτευξις τῆς υιοθεσίας, πᾶσα χάρις, ὅπως καλέσῃ τις τὸν Θεὸν ἐν τῇ προσευχῇ «*ἀββᾶ*», *πατέρα*», προέρχεται μόνον παρὰ τοῦ Υἱοῦ, τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὸς εἶναι ὁ μόνος ἡμέτερος μεσίτης πρὸς τὸν Πατέρα. Ἡ θέλησις του καλεῖ ἐκεῖνον εἰς τὸν Θεόν, τὸν ὁποῖον ὁ ἴδιος Ἰησοῦς ἐκλέγει. Οὐχὶ ἡ προσωπικὴ ἀξία, οὐχὶ ἀτομικὴ δρᾶσις, οὐχὶ ἡ φαρισαϊκὴ αὐτοδικαίως ἐπενεργοῦσι τὴν σωτηρίαν μας, ἀλλὰ μόνον ἡ θέλησις τοῦ Χριστοῦ. Τούτου δ' ἔνεκα δύναται ὁ Ἰησοῦς νὰ εἴπῃ: «δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς». Ὁ ἐρχομὸς πρὸς τὸν Χριστόν εἶναι ἡ ὁδὸς τῆς ἡμ. σωτηρίας. Ἀλλὰ δύναται νὰ πατήσωσιν αὐτὴν μόνον ἐκεῖνοι, οἵτινες εἶναι κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, δηλαδὴ ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐκουράσθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀμαρτίας, οἵτινες συνησθάνθησαν ὡς πεστικὸν τὸ φορτίον τῆς ἀμαρτίας καὶ διὰ τοῦτο ἐγκρούπουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὸν πόθον ν' ἀπαλλαγῶσι τοῦ φορτικοῦ βάρους καὶ νὰ εὐρωσιν ἡσυχίαν ἐν τῇ ψυχῇ των. Βεβαίως χρειάζονται πρῶτης καὶ ταπεινοφροσύνη, μία ἡσυχος καρδιά, καθὼς ἀπεκάλυψεν εἰς ἡμᾶς αὐτὴν αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς· ἀλλ' ὁ φέρων ταύτην πρὸς τὸν Ἰησοῦν, θὰ εὕρῃ διὰ τῆς χάριτος τὴν ἡσυχίαν τῆς ψυχῆς, τὴν πεποίθησιν τῆς σωτηρίας καὶ θὰ λάβῃ πείραν, ὅτι ὁ *ζυγὸς τοῦ Ἰησοῦ εἶναι χρηστὸς καὶ γλυκὺς καὶ τὸ φορτίον του ἐλαφρὸν*.

Ὡστε ἡ θαυμασία καὶ εὐγνωμονοῦσα προσευχὴ τοῦ Ἰησοῦ ὠδήγησεν ἡμᾶς βαθύτερον εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ μυστηρίου τῆς ἡμ. σωτηρίας. Ἐν πρώτοις, παρουσίασεν εἰς ἡμᾶς, ὁποῖαν χαρὰν ὁ Ἰησοῦς αἰσθάνεται, ὅταν ἡ πρόσκλησις του πρὸς τὴν χάριν εὐρίσκη προθύμους

καρδίας. Πρὸς τοῦτοις ἐπέδειξεν εἰς ἡμᾶς τὴν πηγὴν, τὴν ἐσχάτην αἰτίαν τῆς ἡμετ. σωτηρίας· αὕτη δὲ εἶναι ἡ οἰκτιρῶν περὶ σωτηρίας βούλησις τοῦ Πατρὸς, ἣτις ἀπεκαλύφθη ἐν Χριστῷ. Ἐπειτα ἔδειξε τὴν ὁδόν, ἐφ' ἧς φθάνομεν εἰς τὴν σωτηρίαν· αὕτη ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ καὶ διευσθύνεται πρὸς ἡμᾶς καὶ ἀφ' ἡμῶν διὰ τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν Πατέρα. Ἀλλὰ τὴν ὁδὸν ταύτην δύναται νὰ βαδίῃσιν μόνον ἑκεῖνοι, οἵτινες συνησθάνθησαν τὴν ἁμαρτωλὴν των κατάστασιν καὶ ἐπιζητοῦσι τὴν σωτηρίαν των πλησίον τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὅταν θὰ εὕρωσιν αὐτὴν παρὰ τῷ Ἰησοῦ, τότε ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ θὰ ἐγκατοικήσῃ ἐν τῇ ψυχῇ των καὶ θὰ δοκιμάσωσιν ἐν ἑαυτοῖς μίαν δύναμιν τῆς σωτηρίας, ἣτις θὰ καταστήσῃ εἰς αὐτοὺς τὴν μέμνησιν τοῦ Χριστοῦ γλυκύντινα ζυγὸν καὶ ἔλαφρόν τι φορτίον.

Καταντήσαντες εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς ἐξετάσεως, ἄς ἐπαναλάβωμεν ἐν συνόψει τὰ ἐξαγόμενα τῆς ἐρεῦνης ἡμῶν. Ἐχομεν πρὸ ἡμῶν μίαν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος, ἣτις δύναται νὰ συγκλονίσῃ καὶ διαθερμάνῃ τὴν καρδίαν ἡμῶν. Ἰησοῦς ὁ Θεάνθρωπος συμμετέσχεν ὀλοκαρδίως τοῦ σωτηριώδους τοῦ ἔργου· εἶναι ἀφοσιωμένος μὲ ὅλην τὴν θερμότητα τῆς ψυχῆς του εἰς τὰς ψυχάς, πρὸς σωτηρίαν τῶν ὁποίων ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον. Διὰ τοῦτο αἰσθάνεται βαθὺν πόνον, ὅταν ἴδῃ ναυαγοῦν τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων. Χύνεται εἰς δάκρυα, ὅταν ἐπιζῇ, ὅτι ὁ λαὸς του ἀποκρούει τὴν χεῖρ ἑ, τὴν ἐκταθεῖσαν πρὸς αὐτὸν μὲ ἀτελείωτον οἶκτον. Ἄν καὶ ταῦτα βλέπει, ἂν καὶ γνωρίζει, ὅτι θὰ ναυαγήσῃ τὸ ἔργον του ἕνεκα τῆς ἀντιστάσεως τῶν ἀνθρώπων, ἐπιμένει ἐν τῇ ἀποστολῇ του καὶ δίδει ἐπὶ τέλους τὸ ἐσχάτον πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων, δηλ. τὴν ζωὴν του. Καὶ διὰ τί τὸ κάμνει τοῦτο; Εἶναι διαταγὴ τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς, Ὅστις ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὸν τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου. Ἐν τῷ Ἰησοῦ ἐφανερώθη ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ περὶ τῆς σωτηρίας ἐπὶ τῆς γῆς ἐν Θεανθρώπῳ μορφῇ. Μόνον δὲ δι' αὐτοῦ, τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Πατρὸς, δύναται ἡ ἀνθρωπότης νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν Πατέρα, ἵνα λάβῃ τὴν υἰοθεσίαν καὶ εὕρῃ οὕτω τὴν σωτηρίαν. Βεβαίως πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον υπάρχουσιν ἀπαραίτητοι ὄροι. Μόνον δηλ. ἑκεῖνοι θὰ εὕρωσιν ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Ἰησοῦ, ὅσοι ἔρχονται πρὸς αὐτὸν ἐν συναισθήσει τῆς ἁμαρτωλῆς των καταστάσεως, ἐν πόθῳ νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ τοῦ βάρους τῆς ἁμαρτίας. Ἄλλ' ἑκεῖνοι, οἵτινες ἀπομακρύνονται τῆς χάριτος μὲ ὑπερηφάνειαν καὶ αὐτοδικαίωσιν, οἵτινες πιστεύουσιν, ὅτι ἔχουσιν ἐν ταῖς χερσὶ τὰς κλεῖδας τοῦ οὐρανοῦ διὰ προσηματικῆς

δράσεως καὶ πράξεως, αὐτοὶ δὲν θὰ συμμετάσχωσι τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας καὶ θ' ἀποκλεισθῶσι τούτου ὀριστικῶς.

Ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ἀρκούντως διελευκάνθη ἡ ἀνάγνωσις τῆς Γραφῆς πνευματικῶς. Αὕτη ἀρχεται ἀπὸ τοῦ κειμένου, ἐξετάζει τούτο φράσιν πρὸς φράσιν καὶ εὗρίσκει οὕτω τὴν ὁδόν, ἣς ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ θεολογικοῦ περιεχομένου τοῦ κειμένου. Ἐπειτα ἐρωτᾷ τὴν τελευταίαν ἔννοιαν ἐκείνου, ὅπερ εἶναι γεγραμμένον ἐν τῇ Ἁγ-Γραφῇ καὶ θέλει νὰ παρουσιάσῃ μίαν ζωντανὴν καὶ ψυχολογικὴν εἰκόνα ἐκείνου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐγκεκλεισμένον ἐντὸς τῶν γραμμάτων τῆς Γραφῆς. Εἶτα ζητεῖ νὰ συμπληρώσῃ ταύτην τὴν εἰκόνα, νὰ διαπλατύνῃ καὶ καταστήσῃ βαθυτέραν τὴν θεολογικὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου, διὰ τῆς εὐρέσεως παραλλήλων περικοπῶν καὶ διὰ τῆς κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἐρ ὕλης καὶ κατανοήσεως τούτων. Οὕτω δὲ ἡ ἀνάγνωσις ἔχει ἀνά χειρας ἐν σύνολον σκέψεις καὶ παρατηρήσεων, αἵτινες ἀποβαίνουνσι καρποφόροι εἰς τὸ κήρυγμα.

(Ἀκολουθεῖ)

† Ἄρχιμ. ΘΕΟΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ.